

CDA-prominent Willem Aantjes:

'Geef toch toe: keuze voor PVV was vergissing!'

Het lopen gaat wat moeilijker, maar geestelijk is Willem Aantjes nog altijd zeer vitaal. Kritisch CDA-lid, maar loyaal aan de christen-democratische partij. 'Ik ben verknocht aan het CDA'.

Jan Spijk

Er zijn van die historische gebeurtenissen dat je later precies weet waar je was en met wie. Als scholier bezocht ik op 6 november 1978 een voorlichtingsbijeenkomst van het Nieuwsblad van het Noorden over journalistiek. Juist die avond maakte historicus Lou de Jong bekend dat CDA-fractieleider Aantjes in de oorlog lid was geweest van de Waffen SS. Het Nieuwsblad had de primeur. Het bleek later allemaal niet te kloppen, maar het was

een ongekenne politieke bom die ontplofte. Een dag later trad Aantjes als fractievoorzitter van het CDA af. Wat er precies gebeurd is in de oorlog komt in het gesprek met de inmiddels bijna 90-jarige Aantjes uitgebreid aan de orde. Maar als ik bij zijn huis in Utrecht aanbel, is hij nog druk bezig met de commotie die zich de afgelopen maanden in GroenLinks voltrok. Aantjes, volop actief op social media, stuurde een tweet de wereld in met de vraag 'GroenLinks radeloos en (net niet) reddeloos?'

Wat vond u eigenlijk van het aftreden van Jolande Sap?

'Ik heb me allereerst enorm verbaasd over het amateurisme in de partij. Als politiek leider weet je wel dat je na zo'n nederlaag beschadigd bent. Maar

de partij had een commissie ingesteld en er had gewacht moeten worden op de conclusies van die commissie. Wat was het alternatief voor Sap? Dat ze gedwongen is af te treden bewijst wel dat er iets aan de knikker is in de partij.'

U lijkt erg betrokken met GroenLinks.
'Ik zal nooit lid worden, maar er zijn wel geestverwanten die lid zijn van GroenLinks. Mijn eigen vrouw stemt al jaren op GroenLinks en steunt het ook altijd financieel. Dan vind ik, dat je ook lid moet worden. Daar heb ik sterk op aangedrongen. Dat heeft ze vorig jaar ook gedaan.'

U bent nogal fan van CDA-leider Van Haersma Buma. Nota bene de man die de gedoogcoalitie met de PVV steunde.
'Ho, ho, ho! Hij was geen steunpilaar van de gedoogcoalitie. Hij was toen nog geen fractievoorzitter, wel lid van de fractie. Die steun voor de gedoogcoalitie met de PVV was een verkeerde keus. Toen hij CDA-lijsttrekker werd, heeft hij een bezoek aan mij gebracht. Buma zat op dezelfde plek op de bank waar jij nu zit en in dat gesprek heb ik veel vertrouwen in hem gekregen. Hij was wel degene die in de Volkskrant gezegd heeft dat regeren met gedoogsteun van de PVV in geen geval meer gebeurt. Ik vind hem een integere man en ook daarom steun ik hem. Als je de brief van Ab Klink (toen hij zich in 2010 terugtrok als CDA-onderhandelaar, red.) weer terugleest waarin hij waarschuwt voor de risico's voor de samenwerking met de PVV, dan zie je dat hij helemaal gelijk gekregen heeft. Als degenen die toen de zaak hebben doorgedreven althans één keer zouden zeggen: het was een vergissing. Al was het maar om recht te doen aan zo miskende en verketterde mensen als Klink en Hirsch Ballin.'

Als ik uw podiumartikelen en ingezonden brieven lees, denk ik wel eens: Aantjes heeft niets meer met het CDA. Wat doet u daar nog?

'Ik weet dat er mensen zijn binnen het CDA die blij zouden zijn als ik mijn lidmaatschap zou opzeggen, maar die lol gun ik ze niet. Er zijn ook veel mensen,

Ik heb me enorm verbaasd over het amateurisme in GroenLinks

die het zouden betreuren. Ik verlaat het CDA niet. Ik was verantwoordelijk voor de fusie en ook daarom blij ik lid. Ik heb altijd CDA gestemd, maar bij de verkiezingen in 2010 niet. De PVV werd toen niet uitgesloten en toen heb ik ChristenUnie - ik zeg liever: op Arie Slob - gestemd. In de ChristenUnie herken ik de christelijk-sociale koers van de oude ARP. Op medisch-ethisch terrein herken ik mij overigens helemaal niet in die partij. Ik ben altijd voorstander geweest van een zekere liberalisering van de wetgeving rond abortus en euthanasie.'

Maar toch. In uw beroemde Bergrede heeft u het over 'hongerigen voeden, vreemdelingen huisvesten'. Daar heb ik het CDA de laatste jaren niet over gehoord. Men was in het Catshuis-overleg zelfs bereid te bezuinigen op ontwikkelingshulp.

'Je hebt natuurlijk gelijk, maar toch blijf ik lid van het CDA. Ik lijd ongeneeslijk aan het CDA. Ik ben er verknocht aan. Mijn toespraak in 1975 wordt overigens ten onrechte gekoppeld aan de Bergrede uit de Bijbel. Ad Langebent van Brandpunt heeft het in zijn uitzending zo genoemd, maar de echte Bergrede staat in Mattheüs 5. Op grond van het evangelie heb je een prachtige boodschap voor de wereld. Dat heb ik de laatste jaren enorm in het CDA gemist.'

En dan loopt uw politieke loopbaan abrupt af in 1978. Zag u het aankomen dat historicus Lou de Jong u zou beschuldigen lid te zijn geweest van de Waffen SS? 'Ik was perplex. Ik werd die ochtend gebeld door mijn persvoorlichter Piet van Tellingen dat ik dringend Kees Wiese van het Nieuwsblad van het Noorden moest bellen. Via een roddel op een feestje was hij te weten gekomen dat De Jong met groot nieuws over mijn oorlogsverleden zou komen. Toen heb ik een grote fout gemaakt. Ik heb altijd het advies van mijn persvoorlichter opgevolgd, maar toen niet. Van Tellingen adviseerde mij 's ochtends al meteen een persconferentie te beleggen. Dat heb ik niet gedaan. Ik wilde eerst met de fractie en de partijleiding spreken. Ik wilde niet, dat

zij mijn verhaal via de televisie zouden horen. Maar daardoor was De Jong mij vóór met zijn persconferentie. En toen was er geen houden meer aan.'

En dan legt Aantjes opnieuw uit wat er precies in de oorlog gebeurd is. Hij heeft het waarschijnlijk al duizenden keren verteld, maar het klinkt alsof het voor het eerst is. En het raakt hem zichtbaar nog steeds. Hoe hij door de PTT, waar hij toen in dienst was, werd 'uitgeleend' aan de Duitse post. Hij twijfelt, maar gaat, omdat er anders een getrouwde collega zou moeten gaan. Hij wordt dan postbode in Güstrow, maar komt daar na een tijdje in de problemen met een plaatselijke nazifunctionaris en voelt zich steeds onveiliger. Ook voelde hij zich steeds meer verscheurd tussen de wens,

Heeft u het ooit uitgepraat met Lou de Jong?

'De Jong heeft het altijd geweigerd. Er zijn toen veel fouten gemaakt. Later hebben de ministers Van Agt en Pais dat ook toegegeven. Van Agt hindert dat nog steeds. Ieder mens maakt fouten. Maar geef het toe. Dat is helaas door Lou de Jong nooit gebeurd. Ook niet toen twee onafhankelijke commissies mij in het gelijk stelden. Maar nog belangrijker voor mij was de steun van iemand als Abel Herzberg. En de getuigenis van de zoon van de anti-revolutionaire verzetsman Smal-lenbroek uit Assen. Want het heeft me veel pijn gedaan dat aan mijn loyaliteit aan het volk van Israël is getwijfeld.'

Heeft u het een plek kunnen geven?

'Natuurlijk vraag je je af: waarom ik?'

Natuurlijk denk je ook na wie belang bij mijn politieke val zou kunnen hebben gehad

dat er nooit genoeg Duitsers konden sneuvelen, en het mededogen met de vrouwen en moeders en kinderen, die elke dag vergeefs op een brief stonden te wachten. 'Ik dacht maar één ding: ik moet hier weg. En dat kon toen nog maar op één manier: door mij aan te melden bij de Germaanse SS. Ik duik dan wel onder als ik terug ben in Nederland, zo redeneerde ik. Ik werd echter onder begeleiding teruggebracht naar Nederland. Ik werd ondergebracht in Hoogeveen waar ik zou worden opgeleid bij de Waffen SS. Dat weigerde ik. Na drie weken kreeg ik nog één kans, maar ik bleef weigeren iets te ondertekenen. De laatste nacht heb ik alleen doorgebracht in een kamertje met mijn bijbeltje. Toen ik de volgende dag werd opgehaald door een vrachtwagen dacht ik dat het afgelopen was. Zeker toen we in de bossen van Assen aankwamen. Samen met anderen werden we echter gevangen gezet in een voormalig psychiatrisch centrum. We moesten tankwallen graven tegen een verwachte geallieerde aanval.'

Ik heb na de oorlog nooit gedacht dat wat ik gedaan heb zo bijzonder was en dat ik het moest vertellen aan iedereen. Er waren zoveel mensen, die het wisten. Er waren meer mensen die het op deze manier hebben gedaan. Mijn motieven waren zuiver, ik heb de goede zaak er niet door geschaad en de kwade zaak er niet mee gediend. En ik heb alle risico's zelf gelopen. Natuurlijk denk je ook na wie belang bij mijn politieke val zou kunnen hebben gehad. Maar ik ben jurist en dan weet je 'wat niet bewezen is, bestaat niet'. Ik heb me altijd voorgehouden er niet aan onderdoor te gaan. En dat is mij gelukt.'